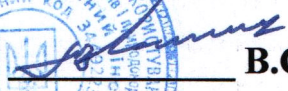

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Відокремлений підрозділ Національного університету
біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Протокол № 12 від 31 травня 2018 року
засідання Вченої ради
ВП НУБІП України
«Ніжинський агротехнічний інститут»**

Директор В.С. Лукач

**Освітньо-професійна програма вводить
в дію з 1 вересня 2018 року**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Менеджмент»

першого бакалаврського рівня вищої освіти

за спеціальністю 073 «Менеджмент»

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Кваліфікація: бакалавр з менеджменту

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма (ОПП) є нормативним документом, який регламентує нормативні, компетентнісні, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги у підготовці першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у галузі 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Освітньо-професійна програма заснована на компетентністному підході підготовки спеціаліста у галузі 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Розроблено проектною групою ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут» у складі:

1. **Герасимович Анатолій Михайлович** – керівник проектної групи, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту;
2. **Іванько Анатолій Васильович** – член проектної групи, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, завідувач кафедри аграрної економіки;
3. **Стадник Вікторія Павлівна** – член проектної групи, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту.

Освітня програма підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» розроблена відповідно до наступних документів: Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII; Закону України про ліцензування видів господарської діяльності від 02.03.2015 № 222–VIII; Постанови Кабінету Міністрів від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; Постанови Кабінету Міністрів від 30.12.2015 №1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти»; Наказу МОН України від 19.02.2015 №166 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів»; Наказу МОН України від 06.11.2015 №1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266»; Наказу МОН України від 01.06.2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти»; Національного класифікатора України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 // Видавництво «Соцінформ». – Київ: 2010.

Освітня програма визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття освітнього ступеня магістра, перелік загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання та вимоги до контролю якості вищої освіти.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ (ТЕЗАУРУС)

У програмі терміни вживаються в такому значенні:

1) *автономність і відповідальність* – здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності;

2) *акредитація освітньої програми* – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності вищого навчального закладу за цією програмою на предмет відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання;

3) *атестація* – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти;

4) *вища освіта* – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти;

5) *заклад вищої освіти* – окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей;

6) *галузь знань* – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка;

7) *дисциплінарні компетентності* – деталізовані програмі компетентності як результат декомпозиції компетентностей фахівця спеціальності (спеціалізації) певного рівня вищої освіти;

8) *європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)* – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти; система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується в кредитах ЄКТС;

9) *засоби діагностики* – документи, що затверджені в установленому порядку, та призначені для встановлення ступеню досягнення запланованого рівня сформованості компетентностей студента при контрольних заходах;

10) *здобувачі вищої освіти* – особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

11) *змістовий модуль* – сукупність умінь, знань, цінностей, які забезпечують реалізацію певної компетентності;

12) *знання* – осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності; знання поділяються на емпіричні (фактологічні) і теоретичні (концептуальні, методологічні);

13) *інтегральна компетентність* – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності;

14) *інтегрована оцінка* – результат оцінювання конкретизованих завдань різних рівнів з урахуванням коефіцієнта пріоритетності (запланованого рівня сформованості компетентностей);

15) *інформаційне забезпечення навчальної дисципліни* – засоби навчання, у яких системно викладено основи знань з певної дисципліни на рівні сучасних досягнень науки і культури, опора для самоосвіти і самонавчання (підручники; навчальні посібники, навчально-наочні посібники, навчально-методичні посібники, хрестоматії, словники, енциклопедії, довідники тощо);

16) *кваліфікаційний рівень* – структурна одиниця національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня;

17) *кваліфікація* – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган установив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами;

18) *компетентність/компетентності (за НРК)* – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості;

19) *комунікація* – взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;

20) *кредит європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС)* – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання; обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС;

21) *випускна бакалаврська робота* – це кваліфікаційна робота, що має на меті виконання виробничих завдань, спрямованих на організацію технологічного процесу (технічну підготовку, забезпечення функціонування, контроль) та управління (планування, облік, аналіз, регулювання) організацією та власне технологічним процесом; програми дипломних робіт зазвичай регламентовано певними професійними функціями й завданнями згідно з освітніми стандартами відповідних рівнів підготовки;

22) *курсова робота* – індивідуальне завдання, виконання якого спрямовано на організацію технологічного процесу (наприклад, технічну підготовку, забезпечення функціонування, контроль) та управління ним (планування, облік, аналіз, регулювання);

23) *методичне забезпечення навчальної дисципліни* – рекомендації до супроводження навчальної діяльності студента за всіма видами навчальних занять, що містить, у тому числі інформацію щодо засобів та процедури контрольних заходів, їх форми та змісту, методів розв'язання вправ, джерел інформації;

24) *модульний контроль* – оцінювання ступеню досягнення студентом запланованого рівня сформованості компетентностей за видами навчальних занять;

25) *навчальний елемент* – мінімальна навчальна інформація самостійного смислового значення (поняття, явища, відношення, алгоритми);

26) *об'єкт діагностики* – компетентності, опанування яких забезпечуються навчальною дисципліною;

27) *об'єкт діяльності* – процеси, явища, технології або (та) матеріальні об'єкти на які спрямована діяльність фахівця (суб'єкта діяльності); незалежно від фізичної природи об'єкт діяльності має певний період (цикл) існування, який передбачає етапи: проектування (розроблення), протягом якого вирішуються питання щодо забезпечення певних його якостей та властивостей; створення (виробництва, впровадження); експлуатації, протягом якої об'єкт використовується за призначенням; відновлення (ремонт, удосконалення), яке пов'язане з відновленням властивостей якості, підвищенням ефективності тощо; утилізації та ліквідації;

28) *освітній процес* – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості;

29) *освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма* – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;

30) *освітня діяльність* – діяльність вищих навчальних закладів, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб;

31) *підсумковий контроль* – комплексне оцінювання запланованого рівня сформованості дисциплінарних компетентностей;

32) *поточний контроль* – оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу під час проведення аудиторного навчального заняття (опитування студентів на лекціях, перевірка та прийом звітів з виконання лабораторних робіт, тестування тощо);

33) *програма дисципліни* – нормативний документ, що визначає зміст навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми, розробляється кафедрою, яка закріплена наказом ректора для викладання дисципліни;

34) *результати навчання (Закон України «Про вищу освіту»)* – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти;

35) *результати навчання (Національна рамка кваліфікацій)* – компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання;

36) *рівень сформованості дисциплінарної компетентності* – частка правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій від загальної кількості запитань або суттєвих операцій еталону рішень;

37) *робоча програма дисципліни* – нормативний документ, що розроблений на основі програми дисципліни відповідно до річного навчального плану (містить розподіл загального часу на засвоєння окремих навчальних елементів і модулів за видами навчальних занять та формами навчання);

38) *самостійна робота* – діяльність студента з вивчення навчальних елементів та змістових модулів, опанування запланованих компетентностей, виконання індивідуальних завдань, підготовки до контрольних заходів;

39) *спеціалізація* – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти;

40) *спеціальність* – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;

41) *стандарт вищої освіти* – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності;

42) *стандарт освітньої діяльності* – це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу вищого навчального закладу й наукової установи;

43) *уміння* – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем; уміння поділяються на когнітивні (інтелектуальнотворчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів);

44) *якість вищої освіти* – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

1. Профіль освітньо-професійної програми «Менеджмент» зі спеціальності 073 «Менеджмент»

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут» факультет економіки, менеджменту та логістики кафедра менеджменту
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Перший (бакалаврський) рівень, Бакалавр з менеджменту
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня вищої освіти «Менеджмент» за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ECTS, термін навчання 3 роки 10 місяців
Акредитаційна інституція	Акредитаційна комісія України
Термін акредитації	Акредитується вперше. Акредитація спеціальності «Менеджмент» освітнього ступеня «Бакалавр» проведена у 2015 році (наказ МОН України від 06.02.2015 р. №133 л), (на підставі наказу МОН України від 19.12.2016 р. №1565) сертифікат про акредитацію. Серія НД №2686562. Термін дії сертифіката до 1 липня 2025 року.
Цикл/рівень	Перший бакалаврський рівень НРК України – 6 рівень, EQ-EHEA- перший цикл, EQF LLL – 6 рівень
Передумови	Наявність базової вищої освіти. Підготовка фахівців з менеджменту проводиться за денною і заочною формами навчання
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Термін дії освітньо-професійної програми «Менеджмент» до 1 липня 2025 року.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://nati.org.ua
2 – Мета освітньо-професійної програми	
Формування висококваліфікованих та креативних спеціалістів у галузі управління різними сферами діяльності суб'єктів господарювання різноманітних розмірів та організаційно-правових форм у відповідності до потреб національної економіки на засадах оволодіння системою компетентностей.	
3 – Характеристика освітньо-професійної програми	
Предметна область, галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за	07 Управління та адміністрування. 073 Менеджмент Об'єктами вивчення є управління організаціями та їх підрозділами. Теоретичний зміст предметної області: - парадигми, закони, закономірності, принципи, історичні передумови розвитку

наявності)	менеджменту; - концепції системного, ситуаційного, адаптивного, антисипативного, антикризового, інноваційного, проектного менеджменту тощо; - функції, методи, технології та управлінські рішення у менеджменті.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма. Структура програми передбачає оволодіння базовими знаннями щодо сучасних методів прийняття управлінських рішень; планування діяльності організації; методів забезпечення конкурентоспроможності організації; ефективних методів мотивації персоналу та управління командою.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Спеціальна освіта та професійна підготовка в області менеджменту. Загальна програма «Менеджмент». Спеціалізації: «Менеджмент організацій». Ключові слова: менеджмент, організація.
Особливості програми	Програма реалізує надбання знань та навичок з управління організацією. Орієнтована на підготовку сучасних менеджерів, підприємців, ініціативних та здатних до швидкої адаптації в бізнес-середовищі. Враховує сучасні вимоги до вирішення практичних питань шляхом практичної підготовки.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Робочі місця в державному та приватному секторах у різних сферах діяльності, зокрема: працевлаштування на підприємствах будь-якої організаційно-правової форми (комерційні, некомерційні, державні, муніципальні), в яких випускники працюють у якості керівників первинного рівня управління або виконавців різноманітних служб апарату управління; органи державного та муніципального управління; структури, в яких випускники є підприємцями, що створюють та розвивають власну справу. Випускники можуть працювати на посадах: керівники та головні фахівці виробничих підрозділів підприємств; начальники виробничих дільниць; керівники основних підрозділів організації; керівники підрозділів маркетингу; керівники фінансових, бухгалтерських, економічних та адміністративних підрозділів; керівники підрозділів матеріально-технічного постачання; менеджери з дослідження ринку та вивчення суспільної думки; менеджери з підбору, забезпечення та використання персоналу; менеджери систем якості.
Подальше навчання	Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, а також підвищувати кваліфікацію та отримувати додаткову післядипломну освіту.
5 - Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Проблемні, інтерактивні, проектні, інформаційно-комп'ютерні, саморозвиваючі, колективні та інтегративні, контекстні технології навчання
Оцінювання	Усне та письмове опитування, тестовий, презентація наукової роботи, захист лабораторних, розрахункових робіт, курсових робіт, заліки, екзамени.
Система оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за чотирибальною шкалою – 4-бальна національна шкала (відмінно, добре, задовільно, незадовільно); 2-рівнева національна шкала (зараховано/незараховано); 100-бальна; шкала ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).

6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері управління або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту, характеризується комплексністю і невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами. ЗК 2. Здатність до застосовування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера. ЗК 3. Здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами. ЗК 4. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел. ЗК 5. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань. ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК 7. Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій у новій ситуації. ЗК 8. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності, здатність працювати у міжнародному контексті. ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо. ЗК 10. Навички здійснення безпечної діяльності, прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК 11. Здатність репрезентувати результати проведених досліджень.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації. ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, визначати перспективи розвитку організації. ФК 3. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними. ФК 4. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту. ФК 5. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту. ФК 6. Здатність планувати та управляти часом. ФК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ФК 8. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління. ФК 9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення. ФК 10. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички. ФК 11. Розуміти принципи права та використовувати їх у професійній діяльності. ФК 12. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
Результати навчання	Бакалавр менеджменту
7 – Програмні результати навчання	

Програмні результати навчання	ПРН 1. Уміння використовувати економічні закони і категорії, закономірності та принципи ринкової економіки. ПРН 2. Уміння використовувати у практичній діяльності знання з теорії управління; демонструвати знання основних теорій мотивації, лідерства та влади для вирішення управлінських завдань, уміння використовувати різні способи вирішення конфліктних ситуацій в організації. ПРН 3. Уміння застосовувати законодавчі та інші нормативно-правові акти вітчизняного законодавства. ПРН 4. Уміння використовувати у практичній діяльності методи аналізу для вирішення конкретних завдань. ПРН 5. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства. ПРН 6. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень. ПРН 7. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації . ПРН 8. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень . ПРН 9. Виявляти навички організаційного проектування. ПРН 10. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації. ПРН 11. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи . ПРН 12. Показувати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації. ПРН 13. Пояснювати, аналізувати та здійснювати комунікацію у різних сферах діяльності організації. ПРН 14. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації ПРН 15. Демонструвати здатність грамотно спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами. ПРН 16. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації. ПРН 17. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько-свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності. ПРН 18. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним. ПРН 19. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Розробники: 2 доктори наук, професори; 1 кандидат наук, доцент. Всі розробники є штатним співробітниками ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут» Гарант освітньої програми: д.е.н., проф. Герасимович А. М. - зав. кафедри менеджменту. До реалізації програми залучаються науково-педагогічні працівники з науковими ступенями та/або вченими званнями, а також висококваліфіковані спеціалісти. З метою підвищення фахового рівня всі науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять стажування, в т.ч.

	закордонні.
Матеріально-технічне забезпечення	Навчально-лабораторна база структурних підрозділів факультету економіки, менеджменту та логістики дозволяє організовувати та проводити заняття з усіх навчальних дисциплін на достатньому рівні. Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребі. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитках відповідає вимогам та потребі. Сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в економічній діяльності.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	- офіційний сайт http://nati.edu.ua/uk/osvitni-programi/; - точки бездротового доступу до мережі Інтернет; - необмежений доступ до мережі Інтернет; - наукова бібліотека, читальні зали; - віртуальне навчальне середовище Moodle; - пакет MS Office 365; - корпоративна пошта; - навчальні і робочі плани; - графіки навчального процесу - навчально-методичні комплекси дисциплін; - навчальні та робочі програми дисциплін; - дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисциплін; - програми практик; - методичні вказівки щодо виконання курсових проєктів(робіт), дипломних проєктів (робіт); - критерії оцінювання рівня підготовки; - пакети комплексних контрольних робіт.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Підвищення кваліфікації (стажування) науково-педагогічних працівників у вітчизняних ВНЗ-партнерах. На основі двосторонніх договорів між ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут» та університетами України.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми бакалавра зі спеціальності 073 «Менеджмент» їх логічна послідовність

Перелік компонент ОПП

Код н/д	Компоненти освітньо-професійної програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОПП			
OK1.	Психологія	3	Екзамен
OK2.	Соціологія	3	Екзамен
OK3.	Політологія	3	Залік
OK4.	Технологія виробництва продукції рослинництва	5	Екзамен
OK5.	Технологія виробництва продукції тваринництва	4	Залік
OK6.	Технологія зберігання і переробки с.г. продукції	3	Залік
OK7.	Вища та прикладна математика. Модуль 1. Вища математика.	6	Залік, Екзамен
OK8.	Вища та прикладна математика. Модуль 2. Теорія ймовірності і математична статистика	3	Залік
OK9.	Вища та прикладна математика. Модуль 3. Математичне моделювання і програмування	3	Екзамен
OK10.	Статистика	5	Екзамен
OK11.	Інформаційні системи та технології	6	Залік, Екзамен
OK12.	Економічна теорія. Модуль 1. Основи економічної теорії	4	Екзамен, Курсова робота
OK13.	Економічна теорія. Модуль 2. Мікроекономіка	4	Екзамен, Курсова робота
OK14.	Економічна теорія. Модуль 3. Макроекономіка	4	Екзамен, Курсова робота
OK15.	Державне та регіональне управління	3	Екзамен
OK16.	Теорія організацій	3	Залік
OK17.	Менеджмент	4	Екзамен
OK18.	Операційний менеджмент	4	Екзамен
OK19.	Управління персоналом	4	Екзамен
OK20.	Самоменеджмент	3	Екзамен
OK21.	Управління інноваціями	4	Залік
OK22.	Адміністративний менеджмент	3	Залік
OK23.	Стратегічне управління	4	Екзамен

ОК24.	Адміністративне право	3	Залік
ОК25.	Трудове право	3	Залік
ОК26.	Господарське право	3	Екзамен
ОК27.	Фінанси, гроші та кредит	4	Екзамен
ОК28.	Економіка і фінанси підприємства	7	Залік, екзамен, Курсова робота
ОК29.	Облік і аудит	4	Екзамен
ОК30.	Маркетинг	4	Екзамен
ОК31.	Логістика	4	Екзамен
ОК32.	Зовнішньоекономічна діяльність підприємства	4	Екзамен
ОК33.	Міжнародні економічні відносини	4	Екзамен
Загальний обсяг обов'язкових компонентів		128	
Вибіркові компоненти ОПП			
Вибірковий блок 1			
(за вибором інституту)			
ВБ 1.1	Історія Україна та українська культура	4	Екзамен
ВБ 1.2	Українська мова (за професійним спрямуванням)	4	Екзамен
ВБ 1.3	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	8	Залік, Екзамен
ВБ 1.4	Філософія	4	Екзамен
ВБ 1.5	Правознавство	4	Екзамен
ВБ 1.6	Аграрний менеджмент	3	Екзамен, Курсова робота
ВБ 1.7	Аграрна політика	3	Залік
ВБ 1.8	Безпека праці і життєдіяльності	3	Залік
ВБ 1.9	Фізичне виховання	4	Залік
		37	
Вибірковий блок 2			
(за вибором здобувачів вищої освіти)			
ВБ 2.1	Релігієзнавство	3	Залік
ВБ 2.2	Логіка	2	Залік
ВБ 2.3	Етика й естетика	3	Залік
ВБ 2.4	Педагогіка	3	Залік
ВБ 2.5	Основи наукових досліджень	3	Залік
ВБ 2.6	Економетрія	3	Залік
ВБ 2.7	Теорія економічного аналізу	3	Залік
ВБ 2.8	Економіка праці й соціально-трудова відносини	3	Залік
ВБ 2.9	Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях	3	Залік

ВБ 2.10	Інформаційні системи в менеджменті	4	Залік
ВБ 2.11	Контролінг	3	Залік
ВБ 2.12	Податкова система	3	Залік
ВБ 2.13	Економіка с.г.	3	Залік
ВБ 2.14	Інвестування	3	Залік
ВБ 2.15	Регіональна економіка	4	Екзамен
ВБ 2.16	Офісний менеджмент	3	Залік
ВБ 2.17	Аналіз господарської і комерційної діяльності	3	Екзамен
		52	
Загальний обсяг вибіркового компонент		89	
Інші види навантаження			
ОК 34.	Навчальна практика	11	Диференційований залік
ОК 35.	Виробнича практика	5	Диференційований залік
ОК 36.	Підготовка і захист бакалаврської роботи	7	Захист роботи
Загальний обсяг освітньо-професійної програми		240	

Таблиця 1. Структурно-логічна схема вивчення компонент освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

1 курс 1 семестр	1 курс 2 семестр	2 курс 3 семестр	2 курс 4 семестр
Код та назва компонент	Код та назва компонент	Код та назва компонент	Код та назва компонент
ОК2. Соціологія ОК4. Технологія виробництва продукції рослинництва ОК7. Вища математика ОК11. Інформаційні системи та технології ОК12. Основи економічної теорії ВБ 1.1 Історія України та української культури ВБ 1.3 Іноземна мова (за професійним спрямуванням) ВБ 1.8 Безпека праці і життєдіяльності ВБ 1.9 Фізичне виховання	ОК5. Технологія виробництва продукції тваринництва ОК7. Вища математика ОК11. Інформаційні системи та технології ОК14. Макроекономіка ВБ 1.2 Українська мова (за професійним спрямуванням) ВБ 1.3 Іноземна мова (за професійним спрямуванням) ВБ 1.7 Аграрна політика ВБ 1.9 Фізичне виховання	ОК1. Психологія ОК8. Теорія ймовірності і математична статистика ОК13. Мікроекономіка ОК27. Фінанси, гроші та кредит ВБ 1.4 Філософія ВБ 1.9 Фізичне виховання ВБ 2.3 Етика й естетика	ОК6. Технологія зберігання і переробки с.г. продукції ОК10. Статистика ОК16. Теорія організації ОК33. Міжнародні економічні відносини ВБ 1.5 Правознавство ВБ 1.9 Фізичне виховання ВБ 2.4 Педагогіка ВБ 2.5 Основи наукових досліджень
х	ОК34. Навчальна практика	х	ОК34. Навчальна практика

3 курс 5 семестр	3 курс 6 семестр	4 курс 7 семестр	4 курс 8 семестр
Код та назва компонент	Код та назва компонент	Код та назва компонент	Код та назва компонент
ОК3. Політологія ОК9. Математичне моделювання і програмування ОК17. Менеджмент ОК24. Адміністративне право ОК28. Економіка і фінанси підприємства ОК29. Облік і аудит ОК30. Маркетинг ВБ 2.2 Логіка	ОК15. Державне та регіональне управління ОК22. Адміністративний менеджмент ОК25. Трудове право ОК31. Логістика ОК32. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства ВБ 2.1 Релігієзнавство ВБ 2.6 Економетрія ВБ 2.7 Теорія економічного аналізу ВБ 2.8 Економіка праці й соціально-трудові відносини	ОК19. Управління персоналом ОК20. Само менеджмент ОК26. Господарське право ВБ 1.6 Аграрний менеджмент ВБ 2.9 Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях ВБ 2.10 Інформаційні системи в менеджменті ВБ 2.11 Контролінг ВБ 2.12 Податкова система	ОК18. Операційний менеджмент ОК21. Управління інноваціями ОК23. Стратегічне управління ВБ 2.13 Економіка с.г ВБ 2.14 Інвестування ВБ 2.15 Регіональна економіка ВБ 2.16 Офісний менеджмент ВБ 2.17 Аналіз господарської і комерційної діяльності
х	ОК 35. Виробнича практика	х	ОК34. Навчальна практика ОК36. Підготовка і захист бакалаврської роботи

Обов'язкові компоненти ОПП

ОК1. Психологія. Формування системи знань про психіку особистості як найвищу цінність суспільства; усвідомлення сутності механізмів психічних процесів, станів, якостей особистості як підвалин її формування в процесі виховання, навчання та освіти. Засвоєння основних термінів та понять психології й педагогіки на рівні їх відтворення і тлумачення; здобуття навичок та елементарних умінь застосувати їх у практичній діяльності для підвищення конкурентоспроможності фахівця у соціально-психологічній сфері. Психіка людини, закономірності формування особистості в процесі виховання, навчання й освіти.

ОК2. Соціологія. Суть, зміст, характер і функції праці. Формування поведінки людини в процесі трудової активності. Роль трудового колективу та малої групи в досягненні мети виробництва. Оптимізація соціально-психологічного клімату в колективах.

ОК3. Політологія. Закони, структура та функції політології. Влада і владні відносини. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави. Політична свідомість і політична культура. Політика і національні відносини. Політика і екологія. Національно-державний розвиток України.

ОК4. Технологія виробництва продукції рослинництва. Наукові основи рослинництва. Сучасні агротехнології. Технологічні карти вирощування сільськогосподарських культур. Поняття про програмоване вирощування врожаїв.

ОК5. Технологія виробництва продукції тваринництва. Сучасний стан тваринницької галузі. Кормова база. Вплив нормованої годівлі, племінної справи, способів утримання тварин на рівень їх продуктивності. Виробництво молока, м'яса, яєць, вовни тощо.

ОК6. Технологія зберігання і переробки с.г. продукції. Характеристика зернової маси. Післязбиральна обробка зернових мас. Режими зберігання зернових мас. Основи переробки зерна. Переробка олійних культур. Загальні властивості плодів, овочів і картоплі як об'єктів зберігання і переробки. Режими і способи зберігання плодоовочевої продукції. Післязбиральна обробка і зберігання картоплі. Консервування овочів і плодів. Основи технологій приготування та зберігання кормів.

ОК7. Вища математика. Елементи лінійної та векторної алгебри, аналітичної геометрії. Математичний аналіз: функція, межа, неперервність функції, похідна, основні правила диференційного рівняння, функції однієї змінної та дослідження її методами диференціальної числової функції декількох змінних.

ОК8. Теорія ймовірності і математична статистика. Події, ймовірність, повторення дослідів, закони розподілу ймовірностей, числові характеристики випадкових величин, системи і функції випадкових величин, граничні теореми теорії ймовірностей, ймовірності моделі економічних задач.

ОК9. Математичне моделювання і програмування. Створення моделей економічних систем за допомогою різних економіко-математичних моделей та розв'язання оптимізаційних задач з метою прогнозування побудови і управління

сучасними сільськогосподарськими підприємствами. Методи нелінійного програмування, розв'язання транспортної задачі, вирішення актуальних економічних задач сільськогосподарського виробництва.

ОК10. Статистика. Організація спостереження, зведення й аналіз статистичних даних з використанням методів групувань, середніх величин і показників варіації, дисперсійних і кореляційних обчислень, оцінки часово-просторових змін масових суспільних явищ.

ОК11. Інформаційні системи та технології. Системне забезпечення інформаційних процесів. Мережні технології. Застосування Інтернету в економіці. Організація комп'ютерної безпеки та захисту інформації. Основи ВЕБ-дизайну. Програмні засоби роботи зі структурованими документами. Програмні засоби роботи з базами та сховищами даних. Основи офісного програмування. Службові програми. Призначення та застосування програм архівування інформації. Основи захисту комп'ютера від шкідливого програмного забезпечення.

ОК12. Основи економічної теорії. Суспільне виробництво і його результати. Економічні відносини власності. Формування доходів населення. Товарне виробництво, товар і гроші. Фінансово-кредитна система. Малий бізнес. Підприємництво в аграрному секторі економіки. Основи маркетингового управління. Тенденції розвитку світового господарства.

ОК13. Мікроекономіка. Сучасні елементи мікроекономічного середовища та їх діяльності в умовах соціальної орієнтованої ринкової економіки. Прийоми і способи прийняття економічних рішень на мікроекономічному рівні з метою виживання підприємств у сучасних економічних умовах функціонування ринкових відносин.

ОК14. Макроекономіка. Макроекономічні процеси в умовах побудови і розвитку ринкової економіки України. Система визначення, шляхи вирішення Завдань щодо їх досягнення. Встановлення взаємовідносин і визначення порядку, взаємовідносин між об'єктами і суб'єктами макроскопічного середовища. Вирішення макроекономічних завдань.

ОК15. Державне та регіональне управління. Державне управління як системне суспільне явище. Основні теорії державного управління. Державне та регіональне управління у системі суспільних наук. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. Організаційна структура державного управління та її види. Використання зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці. Державне управління в адміністративно-політичній сфері. Державне управління у сфері культури та ідеології. Роль виконавчої влади в державному управлінні.

ОК16. Теорія організацій. Розглянуто загальні поняття функціонування організації, основні процеси управління організацією, сутність організаційного проектування, узагальнено досвід проектування ефективних організацій, розглянуто підходи до побудови ефективної структури організації з використанням методів управління проектами, викладено основні положення сучасних інформаційних технологій управління організацією, теоретичні

підходи до формування та практичні методи оцінювання ефективності діяльності організацій.

OK17. Менеджмент. Теоретичні основи менеджменту, менеджер у системі управління. Мотивація та правила менеджерської діяльності. Механізм контролю і відповідальності в системі менеджменту.

OK18. Операційний менеджмент. Виробництво як процес перетворення ресурсів організації у вихідну продукцію. Об'єктивні закономірності управління виробництвом (операційною діяльністю). Коло стратегічних питань, що вирішується у операційному менеджменті. Сутність та етапи розробки операційної стратегії. Виражена компетентність підприємства. Формування стратегії виробництва товару. Вплив життєвого циклу на операційну стратегію. Класифікаційні підходи до операційних систем. Специфічні риси одиначної операційної системи. Особливості операційної системи серійного типу. Сутність проектного підходу до управління організацією. Значення та основні завдання в процесі управління проектами.

OK19. Управління персоналом. Формування системи теоретичних знань, прикладних вмінь та компетентностей щодо застосування методів менеджменту персоналу, розвитку персоналу, креативного менеджменту, стратегічного управління та обліку і аналізу різних категорій працівників.

OK20. Самоменеджмент. Методологічні підходи до само менеджменту. Планування особистої роботи менеджера Організовування діяльності менеджера. Самомотивування та самоконтроль менеджера Формування якостей ефективного менеджера Розвиток менеджерського потенціалу.

OK21. Управління інноваціями. Інноваційні процеси в ринковій економіці. Теоретико-методологічні засади інноваційного менеджменту і нововведень, сутність, зміст і функції інновацій, еволюція інноваційної теорії. Інновації та організаційні структури інноваційного менеджменту. Моделі і етапи інноваційного процесу: ініціація, маркетингові дослідження, просування, дифузія. Методи пошуку ідеї інновації: проб і помилок, контрольних запитань, мозковий штурм, морфологічний аналіз, фокальних об'єктів, синектика, стратегія семикратного пошуку. Організаційні форми інноваційної діяльності. Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні. Конкурентоспроможність і мотиви оновлення виробництва.

OK22. Адміністративний менеджмент. Арсенал дослідницьких засобів та інструментів теорії державно-адміністративного управління. Багатоваріантний характер державного управління як виду суспільної діяльності. Його особливості: визначальний тип соціального управління, якому притаманний всезагальні повноваження і функції; цілісна система органів і установ адміністративного апарату, що функціонує скоординовано на національному, регіональному та місцевому рівнях. Поняття кадрової політики і кадрової стратегії в державних установах і організаціях. Специфіка формування політики в державно-адміністративному управлінні. Технологія прийняття управлінських рішень як раціональна послідовність операцій і процедур (інформаційних, логіко-мислених, розрахункових, організаційних тощо), здійснюваних керівниками, фахівцями й технічними виконавцями з метою застосування конкретного засобу впливу на

об'єкт управління.

ОК23. Стратегічне управління. Стратегії відносно продукту. Стратегії інтеграції. Стратегії диверсифікації. Конкурентні стратегії підприємства. Фінансова стратегія підприємства. Маркетингова стратегія підприємства. Аналіз середовища. Розробка місії та стратегічних цілей. Оцінка і вибір стратегії. Реалізація стратегії. Організаційна структура як інструмент стратегічного управління.

ОК24. Адміністративне право. Метод адміністративного права (адміністративно-правовий метод). Система адміністративного права. Поняття норми адміністративного права. Структура адміністративно-правової норми. Поняття та сутність адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Поняття та ознаки суб'єктів адміністративного права. Особливість адміністративної правосуб'єктності суб'єктів адміністративного права. Громадяни як суб'єкти адміністративного права. Адміністративно-правовий статус іноземців. Поняття і види методів. Поняття й ознаки адміністративно-правового примусу. Види адміністративного примусу.

ОК25. Трудове право. Функції трудового права. Основні принципи трудового права. Система трудового права. Правовий статус суб'єктів трудового права. Система трудового законодавства. Трудовий договір: поняття, характеристика, сторони. Зміст і форма трудового договору. Юридичні гарантії при прийомі на роботу Порядок укладення, види трудового договору. Загальні підстави припинення трудового договору, їх класифікація. Порядок та підстави розірвання трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника, власника або уповноваженого ним органу. Порядок звільнення і проведення розрахунку.

ОК26. Господарське право. Поняття та види підприємницької діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Окремі види. Організація підприємницької діяльності. Припинення підприємницької діяльності. Правовий режим майна суб'єктів підприємницької діяльності. Договірне право. Загальні положення. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування. Договори про виконання робіт та надання послуг. Зобов'язання про сумісну діяльність. Договори про створення юридичної особи. Право промислової власності.

ОК27. Фінанси, гроші та кредит. Сутність, види і функції фінансів АПК. Фінанси підприємств, формування і використання прибутку, оборотні кошти, кредитування підприємств, фінансове забезпечення, відтворення основних фондів, показники фінансового стану підприємств та їх оцінка. Походження, суть і функції грошей та кредиту, форми здійснення грошових і кредитних відносин, будова грошових і кредитних систем, закономірності обігу грошей, стійкість грошових систем і напрями вдосконалення грошових і кредитних відносин в Україні та, зокрема, в АПК.

ОК28. Економіка і фінанси підприємства. Економічний механізм функціонування підприємства, формування та використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

ОК29. Облік і аудит. Особливості застосування елементів організації, реєстрів синтетичного та аналітичного обліків. Облік коштів, розрахунків, матеріальних запасів, основних засобів, нематеріальних активів, оплати праці, систем, варіантів витрат на виробництво, визначення собівартості продукції. Функції аудиту: перевірка правильності складання балансу та облік прибутків і збитків, аналіз стану обліку, відповідність його вимогам закону; дотримання рівності прав акціонерів при розподілі дивідендів і голосуванні.

ОК30. Маркетинг. Сутність, зміст маркетингу та його концепції, система й характеристики сучасного маркетингу, а також маркетингові політики: товарна, цінова, комунікацій та розподілу.

ОК31. Логістика. Властивості логістичних систем, їх ланцюги і види. Матеріальні потоки та їх характеристики. Логістичні операції, їх функції та класифікація. Фінансові потоки. Взаємодія логістики з маркетингом. Поняття виробничої логістики. Традиційна і логістична концепція організації виробництва. Логістична концепція «MRP». Мікрологістична система KANBAN. Сутність логістичного сервісу. Значення логістичного сервісу.

ОК32. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Сутність та принципи ЗЕД. Основні суб'єкти та види ЗЕД. Право суб'єктів господарювання на здійснення ЗЕД. Характерні риси сучасної системи ЗЕД. Митно-тарифне регулювання ЗЕД. Нетарифне регулювання ЗЕД. Валютне регулювання ЗЕД. Організаційно-функціональна структура ЗЕД підприємства. Ліцензування експортно-імпортних операцій. Відповідальність підприємств за порушення у сфері ЗЕД.

ОК33. Міжнародні економічні відносини. Маркетинг у зовнішньоекономічній діяльності. Експортно-імпортні операції із сировиною, промисловим і сільськогосподарським товаром. Спільна підприємницька діяльність. Методи зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків.

Вибіркові компоненти ОПП

Вибірковий блок 1

(за вибором інституту)

ВБ 1.1 Історія України та українська культура. У програмі в хронологічно-проблематичній послідовності висвітлюються головні віхи історичного розвитку України як суб'єкта європейської і світової цивілізації із стародавніх часів до початку ХХІ століття. Особлива увага приділяється проблемам державотворення, етногенезу, культурним пріоритетам та духовним

цінностям українського народу, мультикультуралізму і проблемі єдності українського суспільства, утвердженню національної самобутності.

ВБ 1.2 Українська мова (за професійним спрямуванням). Поняття укр. літ. мови. Основні вимоги до мовлення. Мова і професія. Мовленнєвий етикет спілкування. Види усного спілкування за професійним спрямуванням. Жанри публіцистичних виступів. Власне українська та іншомовна лексика у професійному мовленні. Терміни. виробничо- професійні та науково- технічні професіоналізми. Фразеологізми. Багатозначні слова і контекст, пароніми та омоніми у професійному мовленні. Синонімічний вибір слова. Особливості використання дієслівних форм у професійному мовленні. Укладання документів з господарсько-договірної діяльності.

ВБ 1.3 Іноземна мова (за професійним спрямуванням). Вивчення дисципліни розвиває у студентів комунікативну компетенцію, а саме використання навичок, умінь та знань з іноземної мови у процесі ділового спілкування з представниками інших країн з різноманітних питань, пов'язаних із бізнесом і ринком праці в галузі сільського господарства, підготовки до участі у міжнародних конференціях, проектах та дискусіях, а також проведення презентацій, письмового обміну діловою інформацією (офіційні та неофіційні листи, резюме різні види науково-дослідних статей і звітів), сприяючи, таким чином, різнобічному розвитку особистості студента та його соціалізації в іншомовному суспільстві.

ВБ 1.4 Філософія. В курсі викладається система знань із таких розділів філософії як онтологія, гносеологія (теорія пізнання), соціальна філософія, історичні типи філософії, що розкривають сутність відношення “людина – світ” в його найосновніших проявах. Курс відзначається світоглядною орієнтацією, яка дозволяє синтезувати набуті знання з фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприймання – теоретичне підґрунтя університетського рівня підготовки фахівців.

ВБ 1.5 Правознавство. Влада та соціальні норми в первісному суспільстві. Причини виникнення держави і права. Теорії виникнення держави та права (договірна, теологічна, психологічна, історична школа права, теорія насилля, патріархальна, космічна, органічна, технократична). Поняття права. Ознаки права. Сутність права. Поняття права в об'єктивному і суб'єктивному розумінні. Поняття форм (джерел) права. Функції права. Загально-соціальні та спеціально-юридичні функції права. Поняття правотворчості. Ознаки правотворчості. Принципи правотворчості. Види правотворчості. Етапи правотворчої діяльності. Поняття системи права. Ознаки системи права. Норма права: поняття, внутрішня структура. Підгалузь права. Правовий статус людини і громадянина як інституту конституційного права. Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Правовий режим іноземців та осіб без громадянства. Поняття прямого народовладдя.

ВБ 1.6 Аграрний менеджмент. Визначення аграрного менеджменту, його роль та функції. Суть аграрного менеджменту. Принципи функціонування аграрного менеджменту. Особливості функціонування ринкової економіки в сільському господарстві та їхній вплив на прийняття управлінських рішень.

Основні функції менеджера. Дія основних економічних законів та їхній зв'язок з аграрним менеджментом. Принципи та форми функціонування внутрігосподарського економічного механізму. Складові внутрігосподарських економічних відносин. Поняття бюджету та загальні підходи до його складання. Види витрат та їх розподіл. Застосування виробничих бюджетів. Визначення прибутковості виробництва. Виробничі бюджети у тваринництві. Цілі та процедура складання бюджетів. Види витрат та їх розподіл. Застосування виробничих бюджетів. Суть ефективності управління в організації. Напрями підвищення прибутковості виробництва.

ВБ 1.7 Аграрна політика. Державне регулювання агропродовольчих ринків. Цінова політика на агропродовольчому ринку: завдання та основні інструменти. Регулювання ринків виробничих ресурсів, що використовуються в сільськогосподарському виробництві. Історія державної політики щодо аграрного сектора в Україні. Етапи реформування економічних відносин в аграрному секторі. Тенденції споживання продовольства в Україні, відповідність структури харчування раціональним нормам. Державна політика щодо вирішення продовольчої проблеми в країні. Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією. Сутність і завдання зовнішньоторговельної політики держави в аграрному секторі.

ВБ 1.8 Безпека праці і життєдіяльності. Мета вивчення дисципліни, що об'єднує дисципліни «Основи охорони праці» та «Безпека життєдіяльності», полягає у набутті студентами знань і умінь для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій, природних небезпек та нещасних випадків на виробництві.

ВБ 1.9 Фізичне виховання. Мета викладання дисципліни полягає у формуванні фізичної культури молодого фахівця і здатності реалізувати її в соціально-професійній підготовці та в сім'ї. Завданням вивчення дисципліни є зміцнення здоров'я студентів та розвиток фізичних здібностей, які відповідають професійній діяльності майбутнього фахівця.

Вибірковий блок 2

(за вибором здобувачів вищої освіти)

ВБ 2.1 Релігієзнавство. Це комплексна галузь гуманітарного пізнання, що вивчає закономірності виникнення, історію розвитку та загальні характеристики релігійних уявлень. Досліджує суспільно-історичну природу релігії, механізм її соціальних зв'язків з духовною, політичною та економічною системами суспільства. Вивчення дисципліни дає можливість студентам замінити стихійне ставлення до релігії свідомим, сприяє формуванню світогляду та володінню досягненнями світової та вітчизняної культури і виваженому ставленню до різних релігійних переконань.

ВБ 2.2 Логіка. Мета: забезпечення базової підготовки студентів в сфері формування системи знань про основні закони і форми логічного мислення,

формування свідомого ставлення до процесу правильного мислення за допомогою наукових понять і термінів, ознайомлення студентів з логічною теорією мислення. Задача навчальної дисципліни полягає в формуванні у студентів навичок правильного логічного мислення для прийняття вірних рішень в майбутній професійній діяльності, для участі в дискусіях та діловому спілкуванні, для обробки інформації, для логічного та коректного обґрунтовування доводів та переконання опонентів; ознайомленні студентів і методичній допомозі в оволодінні певною сукупністю знань про засоби інтелектуальної діяльності, її форми і закони, розумінні та засвоєнні особливостей форм і законів мислення; забезпеченні логіко-методологічного рівня досліджень при підготовці фахівців.

ВБ 2.3 Етика й естетика. Дає знання стосовно особливостей та характерних рис морального і художнього відношення людини і світу, освоєння основних функцій, що їх виконує етика і естетика в пізнанні усіх сфер людського буття, структури цих сфер, змісту основних категорій і значення такого знання для роботи у різних ділянках діяльності людини.

ВБ 2.4 Педагогіка. Формування системи знань про психіку особистості як найвищу цінність суспільства; усвідомлення сутності механізмів психічних процесів, станів, якостей особистості як підвалин її формування в процесі виховання, навчання та освіти. Засвоєння основних термінів та понять психології й педагогіки на рівні їх відтворення і тлумачення; здобуття навичок та елементарних умінь застосувати їх у практичній діяльності для підвищення конкурентоспроможності фахівця у соціально-психологічній сфері. Психіка людини, закономірності формування особистості в процесі виховання, навчання й освіти.

ВБ 2.5 Основи наукових досліджень. Наука і наукове дослідження. Методологія економічного дослідження. Загальні методи наукових досліджень. Спеціальні методи економічних досліджень. Основи організації наукових досліджень в економіці.

ВБ 2.6 Економетрія. Методи оцінки параметрів залежностей (побудова моделей), які характеризують кількісні взаємозв'язки між економічними величинами. Використання економетричних моделей в економічних дослідженнях та при обґрунтуванні управлінських рішень.

ВБ 2.7 Теорія економічного аналізу. Наукові основи економічного аналізу та його зв'язок з іншими науками. Метод і методика економічного аналізу. Типологія видів економічного аналізу. Інформаційне забезпечення та організація економічного аналізу. Методика аналізу найважливіших показників виробничо-фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Комплексний економічний аналіз.

ВБ 2.8 економіка праці й соціально-трудові відносини. Вивчає методологію і методику аналізу внутрішнього ринку праці, планування й аналіз системи трудових показників на підприємстві; набуття навичок розв'язування практичних завдань економіки праці.

ВБ 2.9 Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях. Наукові основи організації, планування виробництва,

використання виробничого потенціалу в різних галузях сільськогосподарських підприємств, а також організація виробничо-економічних зв'язків у сфері АПК в умовах ринкових відносин.

ВБ 2.10 Інформаційні системи в менеджменті. Задачі інформаційних технологій у процесах управління. Основні напрямки комп'ютеризації менеджменту. Перспективи комп'ютеризації інформаційного забезпечення менеджменту. Об'єкти та суб'єкти управління як учасники інформаційної взаємодії в системі управління організацією. Поняття управлінської інформації, фактична та результатна управлінська інформація. Основні поняття у сфері інформаційних систем менеджменту. Загальна схема функціонування інформаційних систем менеджменту. Функції та структура інформаційних систем менеджменту. Ознаки класифікації та структура інформаційного забезпечення менеджменту. Комп'ютерні системи бронювання і продажу авіаперевезень на внутрішніх та міжнародних повітряних лініях.

ВБ 2.11 Контролінг. Поняття про контролінг та його сутність. Виникнення і розвиток контролінгу. Предмет і методи контролінгу. Мета і завдання контролінгу. Функції служби контролінгу. Місце контролінгу в системі управління підприємством. Система контролінгу і сучасний бізнес. Види контролінгу. Доцільність та необхідність застосування контролінгу у діяльності вітчизняних підприємств та передумови його запровадження. Управлінські рішення та їх класифікація. Характеристика підходів до прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на прийняття управлінських рішень. Критерії прийняття управлінських рішень та вимоги до них. Вибір управлінських рішень. Зарубіжний та вітчизняний досвід прийняття і забезпечення реалізації управлінських рішень.

ВБ 2.12 Податкова система. Вивчення теоретичних та організаційних основ оподаткування, методики розрахунків і порядку сплати податків і обов'язкових платежів юридичних і фізичних осіб.

ВБ 2.13 Економіка с.г. Економічний механізм функціонування підприємства, формування та використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

ВБ 2.14 Інвестування. Поняття суб'єкта інвестиційної діяльності. Склад, права та обов'язки суб'єктів інвестиційної діяльності. Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності. Фінансово-кредитні установи в інвестуванні. Інвестиційні компанії та фонди. Організація взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності. Ринок цінних паперів та його учасники. Фінансові інструменти ринку цінних паперів. Стратегія портфельного інвестування. Фондові біржі. Сутність іноземних інвестицій та їх роль для країни-реципієнта. Види іноземних інвестицій. Особливості правового регулювання іноземного інвестування. Інвестиційна діяльність у СЕЗ та офшорних зонах. Фінансові інвестиції. Інвестиції у виробничий капітал. Інноваційна форма інвестицій. Залучення іноземних інвестицій.

ВБ 2.15 Регіональна економіка. Наукові основи розміщення продуктивних сил та організації господарств залежно від природно-ресурсного

потенціалу і науково-технічного прогресу. Особливості розвитку економіки окремих регіонів України.

ВБ 2.16 Офісний менеджмент. Сутність та особливості офісного менеджменту. Сутність, зміст та напрямки наукової організації офісної праці. Організація взаємодії та повноважень. Розподіл та кооперація офісної праці. Планування особистої роботи менеджера. Нормування управлінської праці, облік та аналіз робочого часу. Організація робочих місць в офісі. Документальне забезпечення офісної роботи. Організація документообігу. Організація проведення нарад, зборів, ділових переговорів. Інформаційне забезпечення офісного менеджменту. Культура управління, культура менеджера.

ВБ 2.17 Аналіз господарської і комерційної діяльності. Теоретичні, методичні та організаційні основи аналізу господарської діяльності економічних суб'єктів. Аналітична оцінка бізнес-процесів економічного суб'єкта та його ресурсного забезпечення. Фінансовий аналіз результатів господарської діяльності економічного суб'єкта.

**3. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми
«Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент»**

	ЗК 1.	ЗК 2.	ЗК 3.	ЗК 4.	ЗК 5.	ЗК 6.	ЗК 7.	ЗК 8.	ЗК 9.	ЗК 10.	ЗК 11.	ФК 1.	ФК 2.	ФК 3.	ФК 4.	ФК 5.	ФК 6.	ФК 7.	ФК 8.	ФК 9.	ФК 10.	ФК 11.	ФК 12.
ОК 1.	+		+	+		+			+									+			+		+
ОК 2.	+		+	+		+			+									+			+		+
ОК 3.	+		+	+		+			+									+			+		+
ОК 4.	+			+	+	+			+									+		+			
ОК 5.	+			+	+	+			+						+			+		+			
ОК 6.	+			+	+	+			+									+		+			
ОК 7.	+			+	+	+		+	+		+							+		+			
ОК 8.	+			+	+	+	+	+	+		+							+					
ОК 9.	+			+	+	+	+	+	+		+							+					
ОК 10.	+			+	+	+	+		+		+			+				+			+		
ОК 11.	+			+	+	+	+		+		+							+					
ОК 12.	+			+	+	+			+		+					+		+					
ОК 13.	+			+	+	+			+		+			+				+					
ОК 14.	+			+	+	+			+		+							+					
ОК 15.	+	+		+	+	+	+		+		+					+	+	+	+	+	+		
ОК 16.	+	+		+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	
ОК 17.	+	+		+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	

OK 18.	+	+		+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	
OK 19.	+	+		+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	
OK 20.	+	+		+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	
OK 21.	+	+		+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	
OK 22.	+	+		+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	
OK 23.	+	+		+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	
OK 24.	+	+		+	+	+	+		+		+					+		+	+				+
OK 25.	+	+		+	+	+	+		+		+							+	+				
OK 26.	+	+		+	+	+			+		+			+				+	+			+	
OK 27.	+	+		+	+	+			+		+					+		+	+				
OK 28.	+	+		+	+	+			+		+		+					+	+	+			
OK 29.	+	+		+	+	+			+		+					+		+	+	+	+		
OK 30.	+	+		+	+	+			+		+	+		+	+	+		+	+	+	+	+	
OK 31.	+	+		+		+	+		+		+			+	+	+		+	+	+	+		
OK 32.	+	+		+		+	+		+		+		+	+		+		+	+				
OK 33.	+	+		+		+	+	+	+		+		+			+		+	+				
Вибірковий блок 1 (за вибором інституту)																							
ВБ 1.1	+			+		+			+		+		+					+			+		
ВБ 1.2	+		+	+		+			+		+					+		+			+		
ВБ 1.3	+		+	+		+			+		+						+	+			+		
ВБ 1.4	+		+	+	+	+			+		+			+				+			+		
ВБ 1.5	+		+	+	+	+			+		+							+		+	+		

ВБ 1.6	+	+		+	+	+	+		+		+	+		+	+	+		+	+	+			
ВБ 1.7	+	+		+	+	+	+		+		+	+		+	+	+		+	+	+			
ВБ 1.8	+			+	+	+			+	+	+			+	+			+					+
ВБ 1.9	+			+	+	+			+		+				+			+					
Вибірковий блок 2 (за вибором здобувачів вищої освіти)																							
ВБ 2.1	+		+	+		+			+		+				+			+			+		
ВБ 2.2	+		+	+		+			+		+							+			+		
ВБ 2.3	+		+	+		+			+		+		+					+			+		
ВБ 2.4	+		+	+		+			+		+				+			+			+		
ВБ 2.5	+			+	+	+		+	+		+							+		+			
ВБ 2.6	+			+	+	+			+		+		+			+		+					
ВБ 2.7	+	+		+	+	+			+		+							+					
ВБ 2.8	+	+		+	+	+			+		+			+	+			+				+	
ВБ 2.9	+	+		+	+	+			+		+			+	+		+	+					
ВБ 2.10	+	+		+	+	+			+		+			+	+			+					
ВБ 2.11	+	+		+	+	+	+		+		+			+	+	+		+		+			
ВБ 2.12	+	+		+	+	+			+		+	+	+					+					
ВБ 2.13	+	+		+	+	+		+	+					+	+	+		+		+			
ВБ 2.14	+	+		+	+	+		+	+					+	+			+		+		+	
ВБ 2.15	+	+		+	+	+			+		+			+	+			+		+			
ВБ 2.16	+	+		+	+	+	+		+		+	+		+	+	+		+	+	+	+	+	
ВБ 2.17	+			+	+	+			+					+	+			+		+	+		

4. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньо-професійної програми «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент»

	ЗК 1.	ЗК 2.	ЗК 3.	ЗК 4.	ЗК 5.	ЗК 6.	ЗК 7.	ЗК 8.	ЗК 9.	ЗК 10.	ЗК 11.	ФК 1.	ФК 2.	ФК 3.	ФК 4.	ФК 5.	ФК 6.	ФК 7.	ФК 8.	ФК 9.	ФК 10.	ФК 11.	ФК 12.
ПРН 1.	+	+				+							+		+				+			+	+
ПРН 2.	+	+	+			+		+					+				+			+	+		
ПРН 3.	+	+	+			+				+													
ПРН 4.	+	+	+			+					+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 5.	+	+	+		+	+		+				+						+				+	
ПРН 6.	+	+	+			+	+			+			+			+		+	+			+	+
ПРН 7.	+	+	+			+					+			+						+		+	
ПРН 8.			+	+		+		+			+	+				+		+	+		+		+
ПРН 9.		+	+			+		+					+	+			+			+			
ПРН 10.		+	+		+	+		+						+			+					+	+
ПРН 11.	+		+			+		+	+		+						+	+		+		+	
ПРН 12.	+		+			+							+			+			+		+	+	+
ПРН 13.	+			+		+	+			+	+	+	+	+									+
ПРН 14.	+	+								+	+	+			+	+	+	+	+	+		+	
ПРН 15.	+				+	+	+				+		+			+			+		+		+
ПРН 16.			+						+	+	+			+		+		+		+	+	+	

ПРН 17.			+		+	+	+	+	+		+				+			+			+		
ПРН 18.			+		+			+	+		+		+			+			+		+		+
ПРН 19.				+	+				+		+			+		+		+		+	+		